

Acadèmies i acadèmics

OPINIÓ

UN NACIONALISME DE MATRIU
ETNICISTA IMPREGNA LA RETÒRICA
D'ALGUNS ACADÈMICS ESPANYOLS
COM JAVIER MARIAS O FÉLIX DE
AZÚA. FINS AL PUNT QUE ES FA
INEVITABLE, POTSER NO COMPARAR,
PERÒ SÍ RECORDAR, ELS ACADÈMICS
SERBIS DE FA 30 ANYS

LLIBERT
FERRÍ
@Llibertferri

L'exigència de retorn a Salamanca de 400.000 documents catalans –argumentant una pretesa unitat de l'arxiu de la Guerra Civil espanyola– ha configurat una pantomima d'aquelles que, per poc que gratis una mica, topes en viu i directe amb l'esperit del 18 de Juliol. Tot un *fake* prou intranscendent. Perquè el diguem-ne autèntic *relat* sobre els papers catalans continuarà sent el discurs de l'escriptor Gonzalo Torrente Ballester el 30 de març de 1995 davant 50.000 persones a Salamanca. L'acadèmic va deixar clar que calia oposar-se a tornar els documents perquè “són vostres per dret de conquesta”. Etnicisme de primera, doncs, i no pas imitacions tardanes. Acabo de recordar que Torrente Ballester era acadèmic, membre de la Real Academia Española, de la RAE, i ho recalco perquè se'm fa inevitable associar aquesta condició intel·lectual reconeguda institucionalment per l'Estat espanyol a la dels intel·lectuals –també acadèmics– que el 1986 van fer pinya al voltant del Memoràndum de l'Acadèmia Sèrbia de les Ciències i les Arts. No busco fer analogies, entre altres coses perquè el Memoràndum dels acadèmics serbis va ser un memorial de greuges, potser no pas d'instigació però sí d'insinuació d'ús de la violència per preservar Sèrbia davant els símptomes de trencament de Iugoslàvia. És a dir, salvar la nació que donava cos i sentit a l'aparell d'un Estat que els serbis se sentien seu. Mai la RAE no ha basculat cap a posicions ultranacionalistes com les de l'Acadèmia Sèrbia el 1986, i per això mateix seria deshonest fer-hi analogies. Sí que insisteixo a destacar el component etnicista d'episodis històrics com la publicació del Memoràndum i l'exaltació del dret de conquesta a Salamanca. I,

en el cas espanyol, em demano com és que en aquells dies de 1995 cap membre de la RAE no va tenir el sentit moral i la valentia de pronunciar-se en contra del discurs de Torrente Ballester. Eren col·legues, segur que es trobaven als plenis. És que hi estaven d'acord? Tots, segur que no. Ni possiblement la majoria. Però uns quants potser sí. Prou per crear una atmosfera de silenci tant dins com portes enfora de la RAE.

Passa sovint que tot allò que queda captiu del silenci i de l'amnèsia re-emergeix. I veiem com primer de tot l'acadèmic Javier Marías va utilitzar una pretesa fina ironia –amb dosis d'etnicisme edulcorat– envers el moviment sobiranista, titllant Carme Forcadell literalment de monja presumida i mare de la pàtria i comparant-la amb Marine Le Pen. Al cap de poc, Marías no podria evitar proclamar que l'Assemblea Nacional Catalana era una plata-

forma xenòfoba i racista. Després l'acadèmic intenta aterrar suau comparant Catalunya amb Brigadoon, el país-pel·lícula captiu en el temps i es demana: “com ha estat possible aconseguir que el 47% d'una societat evolucionada del segle XXI cregui en els contes de fades?”. Però, ben mirat, Marías és pura *finezza* al costat del també acadèmic Félix de Azúa quan ataca amb la seva densitat ultraespanyola acompanyada de violència de gènere en clau retòrica. Perquè violent és el to amb què l'acadèmic acabat d'estrenar va voler humiliar l'alcaldessa de Barcelona Ada Colau titllant-la de peixatera. I com és que ningú des de dins el palau de la RAE al Paseo del Prado ha tret el cap per dir que ja n'hi ha prou? Que no es feina d'acadèmics escampar la pedagogia de l'odi? I més encara: Ningú no es planteja que bo que podria ser que, ja no dic la RAE, sinó uns quants dels seus acadèmics tinguessin alguna iniciativa de diàleg intel·lectual –acadèmic– amb alguna esfera acadèmica catalana com ara l'IEC, l'Institut d'Estudis Catalans? Fomentar el diàleg entre institucions culturals de territoris amb conflicte no vindria gens malament. Però no sembla que a la RAE estiguin en aquesta onda d'apaivagament i descompressió. Altrament, difícilment hauria estat nomenat Azúa per al seient H, un personatge a qui tant li costa mantenir el sentit crític i la defensa de la convivència. Que precisament és allò a què es dediquen l'Acadèmia de Suècia i la de Noruega quan cada any debaten els noms d'intel·lectuals i científics a qui atorgaran els premis Nobel. Res a veure amb el Memoràndum serbi de 1986 ni amb les pulsions provinents d'alguns seients del Paseo del Prado.

Periodista